

KALEĖDU DOVANA

PARAŠĘ
BIRUTĖ PŪKELEVIČIŪTĖ

ILUSTRAVO
KAZYS VESELKA

Birutė Pūkelevičiūtė (gim. 1923 metais Kaune) — žymi mūsų išeivijos rašytoja — prozininkė, poetė, dramaturgė, vertėja.

Jauna aktorė ir poetė 1944 metais pasitraukė į Vakarus. Likimas atvedė ją į Kanadą, vėliau — į JAV, kur ir dabar gyvena Daytonos mieste Floridoje. Rašytojos plunksnai priklauso keturios stambios prozos knygos, poezijos rinkinys „Metūgės“, keletas pjesių ir net šešios eiliuotos knygelės mažiesiems.

Ši knyga — šventinė dovana Lietuvos vaikams ir pirmas rašytojos žingsnis sugrįžimo namo keliu (iki šiol B. Pūkelevičiūtės kūriniai mūsuose tebuvo publikuojami periodikoje). Labai džiugu, kad tas žingsnis — vaikų link!

RAMUTĖ SKUČAITĖ

Copyright 1973 @ Birutė Pūkelevičiūtė

Printed in the United States of America

Kalėdinė Vaikų fondo ir J. Janonio popieriaus fabriko dovana

L I E T U V O S V A I K A M S

Pūkelevičiūtė Birutė. KALĒDINĖ DOVANA.

Viršelis dail. R. Bilinsko

Pasirašyta spaudai 90.10.29. S.L. 198. Leidinio Nr. 12. Formatas 70×90^{1/16}. Popierius ofsetinis Nr. 1.
Ofsetinė spauda. 2,93 sal. sp. l. 5,85 sal. spalv. atsp. 2,4 apsk. leid. l. Tiražas 100 000 egz.
Užsakymas 1748. Kaina 80 kp. „Alkos“ leidykla. 232600, Vilnius, Vrublevskio 6.
Spaudė „Spindulio“ spausdėvė, 233000, Kaunas, Gedimino 10.

kalėdu dovana

EILIUOTA PASAKA

parašė
BIRUTĖ PŪKELEVIČIŪTĖ
iliustravo
KAZYS VESELKA

Jau Kalėdos. Učia-učia !
Lekia rogės su žvangučiais.
Baltas miškas, baltas kelias;
Pakinkyti du zuikeliai
Greitai bėga ristute,
Traukia pašto rogutes.
Ei, atspėkite, vaikučiai,
Kas ten sėdi ant rogučių
Su geltona kepure?
Kas ten lekia per girias?
Tai ežys-laiškanešys!
Išsipūtęs jo krepšys:
Kiek laiškų, kiek atviručių!
O už ežio, ant rogučių,
Guli dar maišai šeši...

— Pasakyk, laiškanešy,
Pasakyk vaikams, ežy, —
Kam tas dovanas veži?
— Kur keliauju, ką vežu?
Stokit, kiškiai, prie beržų.
Šekit, kiškiai, avižų.
Išrūkysiu aš pypkelę,
Apsakysiu savo dalią...
Išvežioti miško paštą
Prieš Kalėdas — ne juokai!
Iki kito girios krašto
Ir keliukais, ir takais...
Kiekvienam krūva laiškų;
Juos nuvežt turiu laiku.
Mano kiškiai greitai bėga —
Per pusnynus ir per sniegą!

— Bet ši rytą — nematytas,
Neregėtas siuntinys:
Voverytei Barborytei,
Klevo gatvė, septyni —
Oro atsiūstas paštu
Iš atogrąžų kraštū...
Siuntinys, kaip siuntinys —
Būtų man niekai vieni,
Bet ant dešinio jo šono
Keistas užrašas raudonas:
„Čia labai svarbi siunta.
Registruota. Apdrausta.
Miško muitas apmokėtas;
Miško antspaudas uždėtas.
Netrankyti! Atsargiai!
Pristatyti labai skubiai!“

— Atsargiai? — — — Tai kas ten būtų?
Gal ten tigras? Gal ten liūtas?
Tos atogrąžos — už jūrų;
Ten yra baisių žvérių...
Gal jis kanda? Gal jis duria?
Na, o aš — ji vežt turiu!..
Tai baisu! Tai pavojinga!
Ak! Iš baimės net sustingau —
Jau geriau neskaitęs būčiau!..
Nusigando ir kiškučiai,
Emė ausimis karptyti —
Kas tas daiktas nematytas?

— Pašto viršininkas šernas
Žvilgt į raštininkę varną.
Ji labai gudri ponia,
Juoda žvilgančia suknelia.
Telefonas jai ant stalo,
Akiniai ant nosies galio:
„Taip... Dėžė įtartina...
Ne be reikalo jinai
Priraizgyta raudonai,
Tris kart virvėm surišta.
Taip... Siunta labai keista...“

— Šernas sako: „Dievaži,
Nežinau aš pats, ežy,
Ką tu toj dėžėj veži...
Bet kinkyk kiškius abu:
Parašyta, kad skubu!
Vežk tą siuntinį tuoja,
Nes, brolau, aš jo bijau — — —
Tesižino voverė!
Tik, ežy, pasižiūrėk:
Kai ji dėžę pradarys —
Kas ten tupi? Koks žvėris?
Man pranešk, kas toj dėžėj,
Pasakyk, ką tu vežei...“

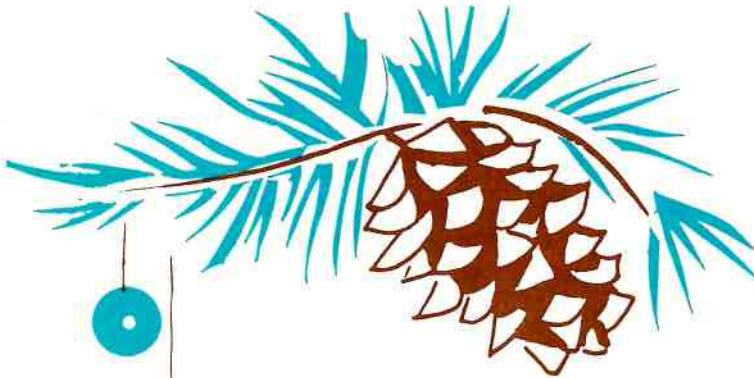

Čia ežiukas atsiduso,
Perbraukė šarmotą ūsą,
Pypkės pelenus iškratė
Ir užkišo ją už bato:
— Tokią bédą, tokią bédą
Man užkrovė prieš Kalėdas!
Na, kiškučiai, učia-učia!
Neškit roges su žvangučiais—
Pas gražuolę voverytę,
Raudonplaukę Barborytę!
Sužvangėjo ir nurūko
Balta, skambančia giria;
Pamojavo tik ežiukas
Dar geltona kepūre.
Liko provėžos ant kelio
Ir beržai paliko du,
O nematomi varpeliai
Skamba, skamba... po ledu...

Pašto kiškiai greitai bėga
Per pusnynus ir per sniegą.
Bėga mylią, bėga kitą —
Oi, toli dar voverytė,
Klevo gatvės nematyti!
Jau saulutė nusileido,
Ima temti pamažu,
O žvangučiai aidi, aidi —
Tarp eglaičių ir beržų.
Kad trumpesnis būtų kelias,
Zuikiai užvedė dainelę:

Békim, békim, pašto kiškiai,
Apibékim visą mišką —
Mes mažučiai, bet greiti,
Avižélém nušerti.

Kas gaus, tas ragaus,
Kiškio niekas nepagaus.

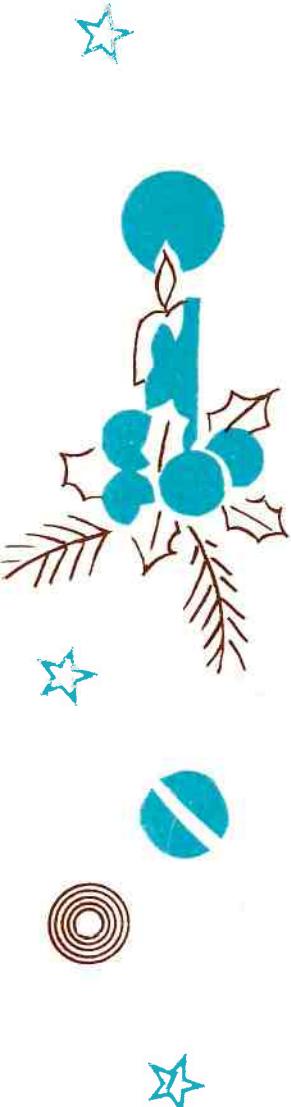
Marškinėliai žalio šilko,
O kelnytės šviesiai pilkos;
Ir bateliai neprasti —
Net iš Vilniaus atsiųsti!

Kas gaus, tas ragaus,
Kiškio niekas neapgaus.

Ant švarkelių sagos žiba —
Ai, kokia svarbi tarnyba!
Ne bet kokia, ne bet kam —
Ne laputėm, ne vilkam...

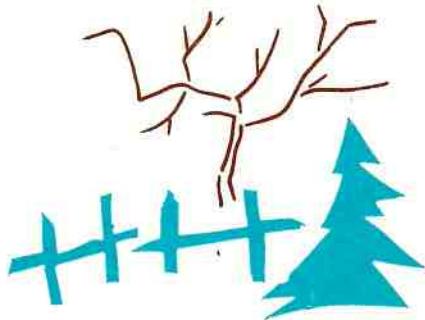
Kas gaus, tas ragaus,
Pašto kiškiui nér lygaus!

— Kiškiai-piškiai, kur nurūkot?..
Botageliu pliaukšt ežiukas!
— Striukiai taip įsidainavo,
Kad prašovė net pro klevą!
Grjžkit, grjžkit! Apsisukit!
Beuodegiai... Baltapūkiai...

Ir nudūmė — učia-učia
Atgalios abu kiškučiai.
Pasisuko tik i šalį —
Štai, ir Klevo septyni!
Dailiai nukastas takelis
Vinguriuoja per pusnis.
Kūčių vakaro tyloje
Jau nurimo ir giria;
Stovi klevas apšarmojęs
Méniesienos sidabre.
Kai ežiukas išižiūri —
Tam kleve mažytės durys!
Aišku! Numeris septintas
Prie durelių pakabintas.
Du langučiai, du balti,
Klevo šone iškalti.
Pro užuolaidų šešelius
Mirkuliuoja žiburėliai —
Jau eglutė užžiebta.
Voverytė — oi, greita!

Ir ežiukas nupūškavo
Prie kamieno seno klevo
Baltu sniego takučiu —
Pas gražuolę voverytę,
Užsidėjės ant pečių
Keistą dėžę nematyta...
Neša, neša — net sušilo:
Koks sunkus tas gyvulys!
Gal ten tupi krokodilas?
O, gal būt, tenai... drambllys?
Kad tik jis neprasižiotų,
Kad tiktai nesuriaumotų,
Kad nekästų, nebadytų,
Kad ežiuko... neprarytų!
Ai! Iš baimės ant pakaušio
Net spygliai jam pasišiaušė,
O geltona kepurytė
Nusirito nuo galvos...
Jeigu kiškiai pamatytių,
Bailiuku ji palaikytų...
Taip jam dreba uodegystė —
Dar kažką jie pagalvos!
Pasibeldė į duris,
Laukia, kol atidarys:

Bar-bar-bar! Ir bar-bar-bar...
— Kas užklydo čia dabar?..

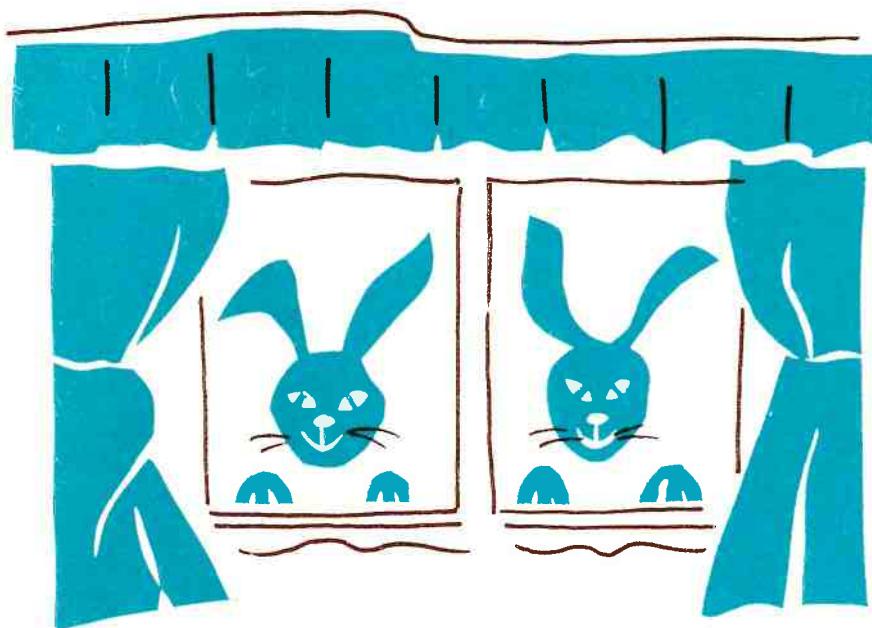
Voverytė tešlą minko,
Kaip pritinka šeimininkei,—
Iškrakmolytu, dailiu
Balto lino žiursteliu...
Ir, rankoves atsiraičius,
Kepa vyšnių pyragaičius.
— Prašom! — sako voverytė, —
Mano durys nerakintos.
— Tamstos vardas — Barborytė?
Tamstos numeris — septintas?

Aš ežys — laiškanešys;
Atvykau čia su siunta.
Tad, prašau pasirašyt,
Kad tvarkoj déžę gauta:
Niekš netrūko, nenułūžo,
Nepabiro, nesudužo.

— Netikėta staigmena!
Man — Kalėdų dovana! —
Taip nudžiugo voverytė,
Kad pradėjo šokt suktinį;
Net skarelė jai nukrito,
Net kasa jai išsipynė...
Apkabinus suka, suka
Ir laiškanešį ežiuką —
Sukasi ežys ratu
Su keista déžę kartu!
Učia-učia ir vél učia...
Kokios linksmos, baltos Kūčios!

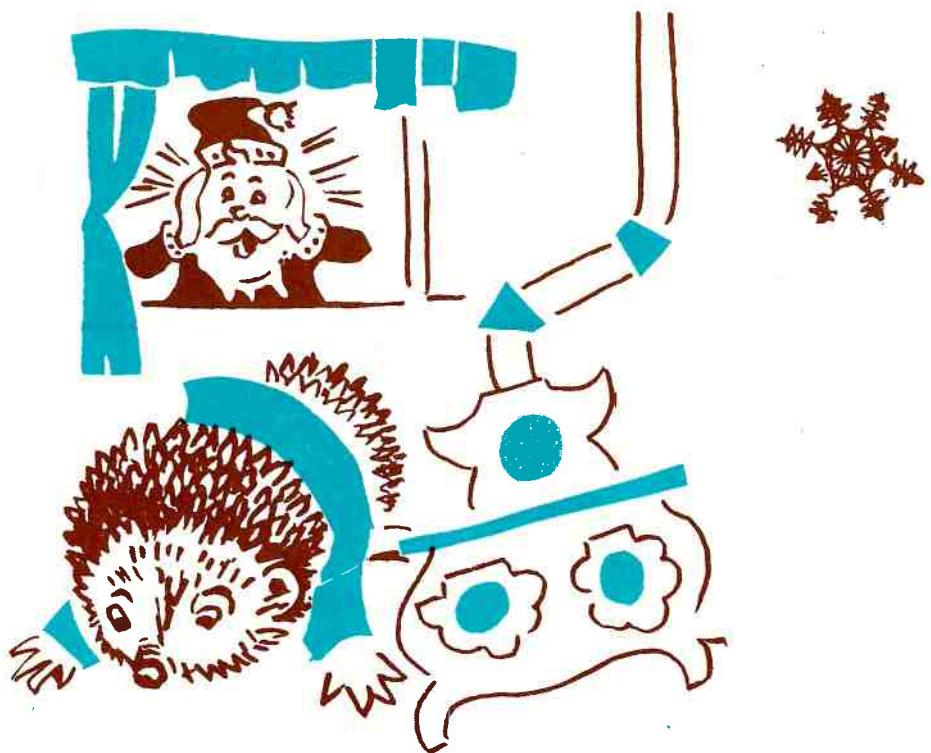

Jeigu šventė, tai jau šventė —
Net kiškeliai neiškentė
Tyliai, tyliai privažiavo
Prie kamieno seno klevo
Ir atsitūpė abu...
Prie apšalusiu langučiu
Prisiplojo du snukučiai:
Kas čia dėsis? Kas čia bus?

Greit prišoko voverytė
Tos dėžės atidaryti —
Ir tarp šilko kaspinų,
Popierėlių raudonų
Pasirodė... barzdelytė!
Taip, vaikučiai! Taip, barzda!
Čiupt tą barzdą Barborytė:
Traukia, traukia — ji ruda!..

— Lenda! — suspiegė ežiukas
Ir iš baimės nusisuko.
Lenda tas baisus žvėris —
Jis visus dabar praris!
Kiškiai bėgtų, bet smalsu,
O žiūrėt — labai baisu...

Voverytė traukia, traukia
Tą barzdelę rudaplaukę...
Ir iš šilko kaspinų,
Popierėlių raudonų
Išriedėjo kamuolys:
Keistas, didelis, plaukuotas,
Šone lyg apipešiotas;
Pasivartė į šalis,
Apsisuko ir sustojo
Prie paties ežiuko kojų...

— Bomba! — suklykė ežys,
Sprogs ir viską išdaužys!
Apie bombą aš skaičiau:
Ji už žvėrių pasiučiau...

* * *

Bėgtų, vargšas, bet negali —
Stovi visiškai išbalės.
Ir kiškeliai — lyg apmirė...
Gaila ežio. Geras vyras.
Niekis tarnyboj neskaičiuoja,
Kiek laiškanėšiui pavoju:
Gauni bombą, ir veži — — —
Oi eželi! Oi ežy!

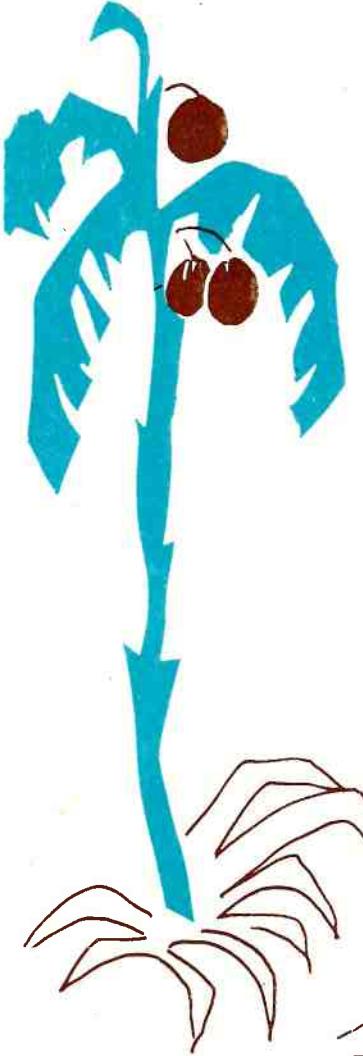
Ir susigūžė visi.
Ta tyla — tyla baisi...
Ta tyla — tyla ilga — — —
Kas nusijuokė staiga?
Kas išdrīso? Kas nebojo
Tokio didelio pavojaus?
Niekas kitas, niekas kitas,
Tik padauža voverytė,
Raudonplaukė Barborytė:

-- Kas tas daiktas — aš žinau!
Ji staiga atpažinau.
Tai ne bomba, ne žvėris;
Jis žalos nepadarys.
Tad, nesibijok, ežy, —
Nežinojai, ką veži:
Buvo... riešutas dėžėj;
Tu man riešutą vežei!
Ir tas riešutas didžiulis
Čia dabar ant žemės guli...

— Tau terūpi riešutai, —
Sako jai ežys piktais.
— Gal aš aklas, kaip ir tu?
Gal nematės riešutų? —
Ir ežiukas bakst pirštu:
— Kas tą riešutą prarytų?
Kas apžiotų, sukramtytų?
Pabandyk! Neblogas kąsnis —
Už tave jisai didesnis!
Ar kvailu mane laikai,
Kad šneki man taip paikai?
Tas jaunimas! Tie vaikai!..

— Cit, nepyk, nepyk, ežy...
Mes mandagūs, nors maži.
Mus be reikalo bāri:
Mes, vaikai, labai geri.
Ypač šiandien. Šiandien Kūčios!
Argi ne tiesa, kiškučiai?
Tad, prašau, ežy, nepyk —
Nuo pradžios pasiklausyk:
Mano draugė beždžionytė
Kartą rašė man laiške,
Kad atogrąžų miške
Auga medžiai nematyti.
Ji man rašė, kad tenai
Riešutai — kaip milžinai!
Samanoti, išsipūtę
Kabo medy lyg bačkutės.
Kas tuos riešutus prakanda,
Ten skanaus pienelio randa.
Jie vadinasi keistai —
Tai kokoso riešutai...

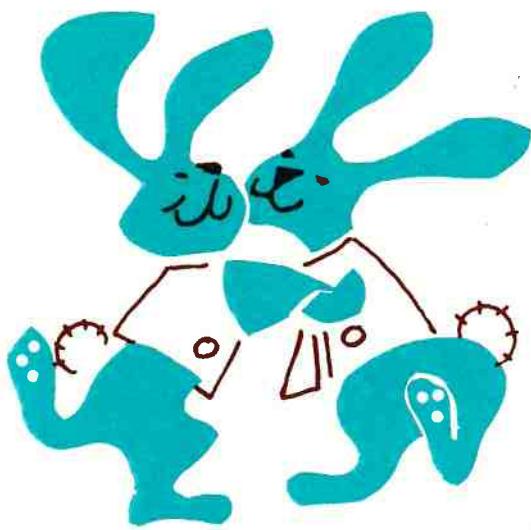

— Ko-ko-ko ar ki-ki-ki...
Jeigu tu, mergyt, tiki,
Kad pabaisa ši klaiki
Būtų riešutas tiktais,
Tai, tur būt, neprimatai,
Nes žiopliukė tebesi...
Kam tą dėžę dar rausi?
Kaž radai tarp kaspinių,
Popierėlių raudonų?

— Beždžionytės štai, kortelė!
Viską ji paaiškint gali:
„Mano miela Barboryte,—
(Šitaip rašo man jinai)
Tu kvietei atsilankytı,
Bet suiro man planai.
Nenorėjau plaukt laivu;
Ketinau skrist lęktuvu.
Bet atogrąžų salas
Užgulė tiršta migla —
Niekam skristi nevalia!
Neatvyksiu į svečius;
Tai bent dovaną siunčiu.
Paragaut norėjai tu
Mūsų žemės riešutų —
Tad, atrasi čia kokosą!
Aš Velykoms atvažiuosiu.
Tau šviesaus Kalėdų ryto
Linki draugę Čičačita.“
Ir po to — pasirašyta.

Učia-učia ir vėl učia!
Emė šokti net kiškučiai,
Istraksėjė pro duris!
Voverytė rankom ploja,
O ežiukas trepsi koja —
Ir žvėreliai keturi,
Keistą riešutą apstoje,
Rateliu aplinkui eina
Ir dainuoja tokią dainą:

*Mes žvēriukai keturi,
Riešutėlis vidury.*

*Jei tu
Be dantų,
Tau nereikia riešutų.*

*Vieno riešuto gana:
Kamaraitė bus pilna.*

*Kitų
Riešutų
Už jį duočiau du šimtu.*

*Niekur gauti negaliu
Jam spaustukų didelių.*

*Oi, kas
(Ne bet kas!)
Tokį riešutą prakąs?*

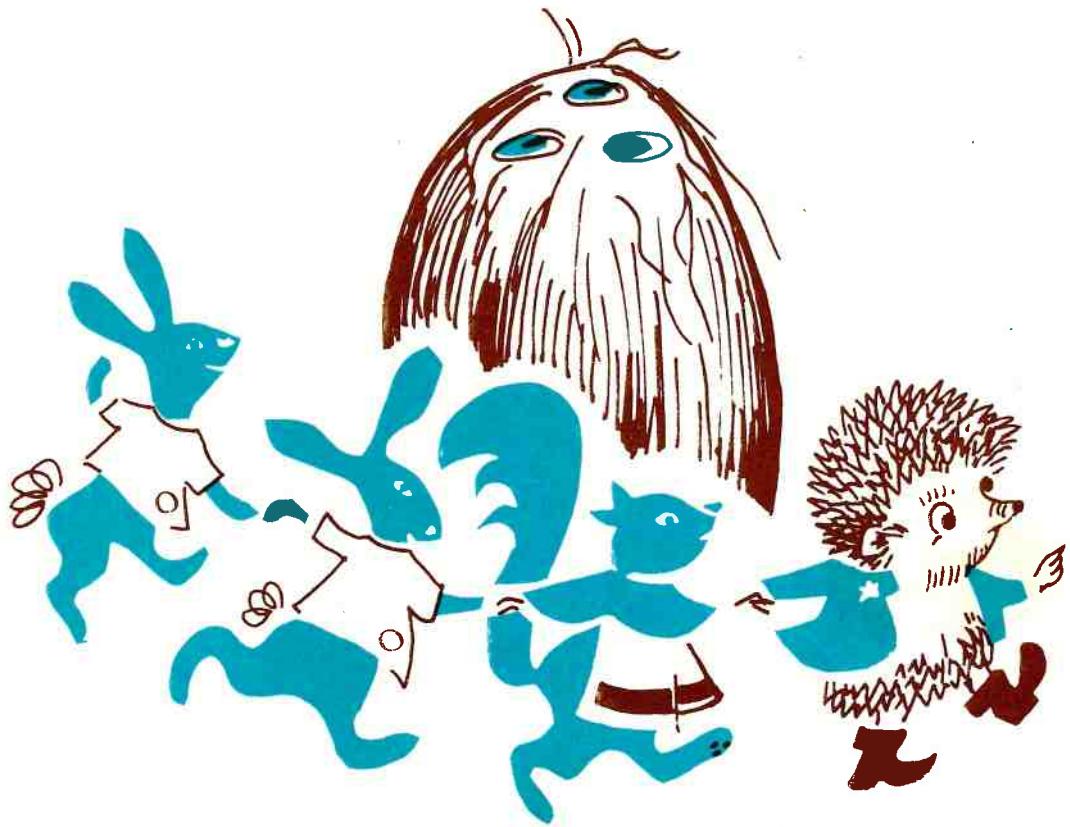
*Sukim, sukim galveles —
Išmintingas ir dailias:*

*Gal ryt,
Gal poryt
Sugalvosim, ką daryt!*

*Mes žvēriukai keturi,
Riešutėlis vidury!*

*Ne ryt,
Ne poryt —
Mes jau žinom, ką daryt!*

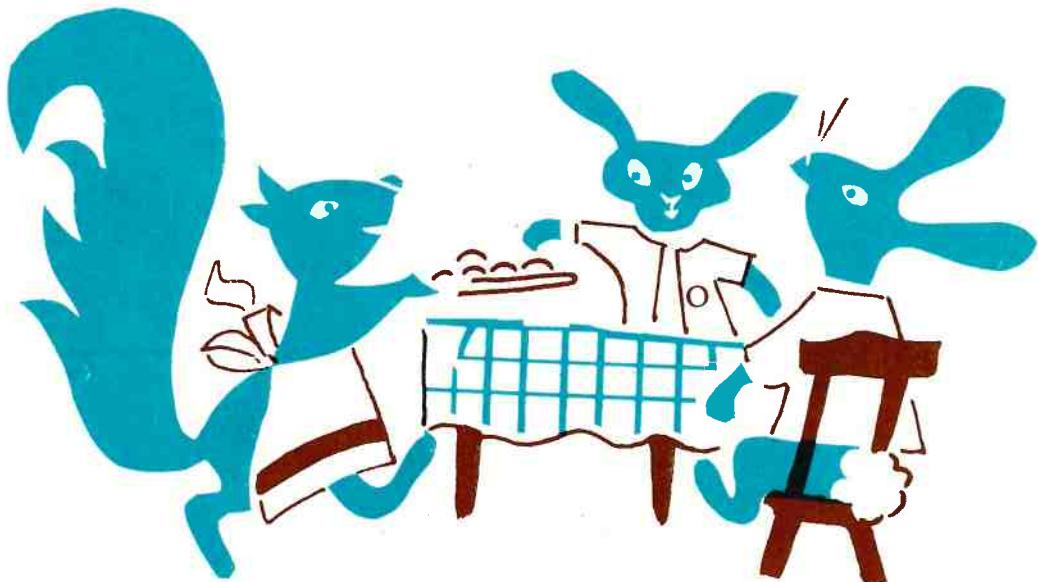
Kaip jie tarė, taip padarė;
Ir kokosą — atidarė.
Ar sudaužė plaktuku,
Ar prapiovė peiliuku?
Ar prakirto kirvuku?..

Štai, ir mīslė jums, vaikučiai:
Sugalvokit — kuo ir kaip!
Gal dantukais, gal nagučiais?
Baikite pasaką savaipl
Kaip bebūtų, kaip bebūtų —
(Kad juos šimtas kalakutų!)
Tie žvėreliai keturi
Buvo galvas beturi!

Ak! Ir užvirė puota,
Gero riešuto verta...
Kiškiai kerta išsijuosę;
Branduolys — tikrai skanėstas!
Tirpsta burnoje kaip sviestas.
Voverytė tą kokosą
Raiko dideliu peiliu;
Jo pienelį, lyg iš boso,
Pilsto ežiui samteliu.
Geria, laižosi ežys —
Maukia penktą jau stiklinę!
Kur nemaunks, nesilaižys:
Ežiui pienas — skanumynas!

Tuo metu jau baigė kepti
Voverytės pyragaičiai.
Vienas net pradėjo degti:
Mes užgaišom per ilgai čia!

Strykt prie krošnies voverytė —
Traukia vieną, traukia kitą,
Net nusvilo nagučius!
Bet tuoju šauni kepėja
Ant padéklo juos sudėjo
Ir pavaišino svečius.
Davė ežiui ir kiškeliams
Dar kelionei po maišelį.

Ak, tie vyšnių pyragaičiai —
Trapūs, kvapūs ir šilti!
Iškepti mažų mergaičių,
Visados — nepaprasti!

— Na, kiškučiai, učia-učia! —
Sunkiai lipa ant rogučių
Prisivaišinės ežys...
Susisagstė pamaži
Jis laiškanešio švarkelj —
Atsikvėpti nebegali!
Taip pilvukas išsipūtės —
Trūkinėja net sagutės...
Kas tam diržui — nežinia:
Nesueina, ir gana!

— Še tau, ir laiškanešys! —
Kiškiai juokiasi abu.
— Apsivalgė pūzras šis!
Cha-cha-cha! Nenuostabu,
Kad ežys toksai riebus!
Prisikimšo pyragaičių
Jis šj vakarą be skaičiaus:
Jokio saiko, jokio saiko
Tie ežiukai nesilaiko...

— Cit, kiškučiai, cit, baibokai!
Iš ežiuko nesijuokit...
Jums bepigu: jūs ploni,
Vis atrodot alkani.

Ir rogičės pajudėjo.
O naktis graži, be vėjo:
Sidabrinė ir žalia.
Čia, miške,— tokia tyla!
Žiū! Ménulis jau aukštai
Ir žvaigždžių šimtų šimtai...
Daug matytų, daug naujų,
Bet šviesiausioji iš jų—
Tai kalėdinė žvaigždė.
Visą naktį ji spindės,
Kad ir žmonės, ir žvėreliai
Susirastų naują kelią:
Kad gražiai visi sutiktų,
Nesibartų, nesipyktų...
Kad širdelė kiekviena
Būtų džiaugsmo kupina.

Lékit, rogës! Učia-učia!
Ryt Kalédos, šianakt Kūčios...
Učia-učia, učia-čia!
Kaip smagu keliaut nakčia,
Kai danguj šviesi delčia
Plaukia mélyna erčia!

